ԱՐՄԵՆԻԱ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԹԱՓՈՒՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբիւղի համար տարեկան 4 տոլար թղթ. դրմ.
Եւրոպայի և այլ տեղերի համար տարին. 20 Ֆրանգ
Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ փոստի ծախքը։
Բաժնէդիններէն կանխիկ կը վճարուին։ Վերջամասեայ կամ ետամնեայ բաժնարդութիւններ ալ կընդունուին, առանց ոևէ յաւելեալ բաժնէգնին վճարի։
Խմբագիր-Տնօրէնին հետ կարելի է տեսնուիլ խմբագրատունը (rue Vacon, 50) ամեն օր կէսօրէն յետոյ, ժամ 2էն մինչև 4 միայն։

Բ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 37

1886 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 25

(ԴԵԿՏ. 13 Հ. Տ.)

ՇԱԲԱԹ

Կը հրատարակուի Շաբթ. և Երթ. օրեր

ՊԱՏՄԱՆՆԵՐ

Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։
Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանթիմ կարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանթիմ։
Նամակ կամ ծրար պէտք է ղրկել խմբագրութեան հետևեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal *Arménia*, MARSEILLE (France)

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau dela Rédaction (Rue Vacon, 50)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա.զդ.—Ցեղափոխական գործը (Յայտնի՛ք եւ գաղտնի)։—Նամակ Թիւրքիանց (Ափրիկեան Տրիպօլիս).—Նամակ Ռուսիանց (Տփղիս).—Նամակ Ռումանիանց (Պրայիլա).—Ոսկի եւ Արծաթ.—Հայեր ի Թիւրքիա. — Տեղական.—Guide Maritime.—«Աղբիւր» ամսագիր. — Արտասահմանի լուրեր.—Ծանուցումներ։

Ա Զ Դ

Կը խնդրենք «Ազմէնիա»ի բաժնորդներէն որոնք դեռ չեն վճարած իրենց բաժնորդագին, բարեհաճին շուտով հասցունել մեզ զայն կը յիշեցնենք որ բաժնորդագրութեան պայմանն է կանխիկ վճարել և մենք պարտաւոր ենք լրագրի բոլոր ծախքերն ժամանակին վճարել ՃԵՌՈՒԹԵԱՄԲ, առանց ասոնց ոչինչ կը խնդրենք որ մեր բաժնորդներ և նշդութեամբ կատարեն իրենց բաժնորդագրութեան պայմանը, որպէս զի մեր գործ դժուարութիւններէ ազատ լինի։

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

Գ

ՑՑԵՑՆԻ՛ ԹԷ ԳԱՂՏՆԻ

II

Եթէ յեղափոխական գործը բոլորովին գաղտնի պէտք է պատրաստել բառերը կը սխալին չարաչար և ցոյց կուտան թէ իրենք ո՛չ ժողովուրդին ընդհանուր զարգացման պատմութեանը վրայ տեղեկութիւն ունին և ո՛չ ալ հայ ժողովրդի կեանքին և պահանջներին ծանօթ են, նմանպէս և կը սխալին նոքա որոնք կը կարծեն թէ ամեն տեղ և ամեն բան կարելի է խօսիլ յեղափոխական գործին նկատմամբ և ձեռնարկութիւններ անել առանց ծրագրի, առանց ոևէ նախապատրաստութեան և առանց ոևէ զգուշութեան։

Մենք որ կըսենք նախապատրաստութիւն և զգուշութիւն, այդ ոչ թէ անձնական վառնգներէ բոլորովին ազատ լինելու համար է, այլ գործը անյաջողութեան չդատապարտուելու համար։ Վտանգները, զոհաբերութիւնները անխուսափելի են յեղափոխական գործին, բայց պէտք է աշխատիլ որ այդ զոհաբերութիւնները կարելի եղածին չափ արդիւնաւոր լինին, այսինքն գէպի նպատակին մի քանի քայլ ևս յառաջ տանին։ Ետ կը սխալին նոքա որոնք կը կարծեն թէ հայ լրագրի մէջ մի յեղափոխական յօդուած հրատարակելով և կամ ներքսական ժամուլին մէջ Հայերին համակիր մի յօդուած տեղադրելով, ամբողջ հայ ժողովուրդը անմիջապէս ոտքի կը կանգնի և կը սկսի իր բոլոր ուժով պահանջել իր իրաւունքները։ Այ՛, չատ կը սխալին նոքա որոնք կը կարծեն թէ այսօր բոլորովին պատրաստ ենք յեղափոխութեան, այլևս գաղտնի պահելիք ոչինչ գործ չէ մնացած և մեկ ձայնի միայն կը սպասուի որ գոչէ en avant! marche! և անմիջապէս հայկական բանակները երևան գան։։։

Հայերը կարծես թէ կը սիրեն ծայրայեղութիւնները, կամ չափազանց խոհեմ կը ձևանան և ամեն պարագայի մէջ գաղտնապար, առանց ճակատագրը երևնալու, առանց իրենց ցաւերը յայտնելու և առանց ցոյց տալու թէ իրենք ալ մարդ են և իրենց մարդկային իրաւունքները պաշտպանելու համար ամեն զոհողութիւններ աչքերնին կառնեն, այդպէս կուզեն գործել, և եամ աւելի ճիշդ, կը ձևացնեն գործել, (վի չատ անգամ գաղտնի գործելու գաղափարը իրը մի ծածկոյթ կը գործածուի իրենց անգործութիւնն ծածկելու համար)։ Եւ կամ թէ չափազանցութիւնը անհամեմատութեան ծայրը կը տանին և առանց ոևէ մի պատրաստութիւն տեսնել ուզելու, առանց մի որոշ գաղափար ունենալու իրենց վիճակի և իրենց թշնամիներուն վիճակին վրայ, կսկսին եղածն ու չեղածը դուրս տալ և այնպէս վարուիլ որպէս թէ յեղափոխութիւնը արդէն իսկ ծագած լինէր Հայաստանի մէջ։

«Ազմէնիա»ի խմբագրութիւնը կը գտնուի այդ երկու ծայրայեղութիւնների մէջտեղ և այդ իսկ պատճառով նա չկրնար քայլել ո՛չ մեկին և ոչ միւսին հետ։ «Ազմէնիա»ի խմբագրութիւնը իր հրապարակ նետուած օր, իր առաջին Բայտարարութեան մէջ կը դրէր սա տողերը. «Մի կողմէ կեղծ ազգասէրներ և իմաստակ կիսագրագէտներ երևան կը գան հետզհետէ որոք կը յաջողին մոռնել ազգային գործի ասպարէզը և իրենց ամբողջ ուժերը կուտակցութեան կազմել հոն. միւս կողմէ ալ ազգին համար առ ժամանակ մի խորհրդէ և գործելէ յետոյ այս տխուր վիճակ տեսնողները կը կազմեն ազգային կեանքէ յուսահատներուն կուտակցութիւնը որք նոյնպէս մի բառական ատեան թիւ ունին այժմ Ա.յդ խմբատակներուն և յուսահատներուն կրկին բազմութեան մէջտեղ ճմլուած կը տեսնուին մի խումբ ժողովրդական և տակաւին կենդանի ազգասէրներ որք մի կողմէն հալածուելով տեսնելով և միւս կողմէն ապատանի ուղղ չդտնելով, ոտիպուած են ապատել հանգերուելու որ խաւարի իշխանութեան օրերն անցնին և իրենց ազատութեան ու գործի ժամն հնչէ։ «Ազմէնիա»ն նուիրուած է այդ կուսակցութեան որ բուն ժողովրդական և ազատասէր կուսակցութիւնն է։»

Այսօր ալ ոտիպուած ենք կրկնել նոյն տողերը և բացարձակապէս ըսել թէ «Ազմէնիա»ն ինչ ճանապարհ որ գծած է իր երևան եկած օր, նոյն ճանապարհի վրայէն կը քալէ միշտ։ Նա յեղափոխական գործին մէջ ալ ո՛չ յուսահատներուն համակիր է և ո՛չ ալ իրենց սենեկի օդին մէջ թոյր շաղախուող խմբատակներուն և կամ յեղափոխութեան Ս. գործի անուղղակի լոկ չահագիտական միտումներ ունեցողներուն։ «Ազմէնիա»ն կը լսէ ամեն կողմէ եկող ձայները և լսել կուտայ զանոնք ընդհանուրին, որչափ որ կը ներուին իր անձուկ էջերը, բայց ինք ունի իրեն համար գծուած ծրագիրը, իրեն համար որոշ գաղափարներ որոնք «Ազմէնիա»ի աչխատիւ գալէն յառաջ յղացուած էին արդէն նոքա խմբագրի մարքին և սրտին մէջ և որոց համեմատ կը քալէ և պիտի քալէ միշտ «Ազմէնիա»ի խմբագրութիւնը, միանգամայն ակնկալ ատելով իր ընթացքի մէջ աչքէն եկած ձայներուին «Ազմէնիա»ն իր այդ գաղափարներին համեմատ կը յայտարարէ իր մտածումը թէ յեղափոխական գործը պատրաստելու համար, պէտք է համարձակ և անվախ լինիլ բայց ոչ անխորհրդապահ, այսինքն հայ ժողովրդին մէջ յեղափոխական գաղափարներ մտցնելու համար պէտք է յայտնապէս քարոզել, ամեն կարելի միջոցներով աչխատիլ տարածել այդ գաղափարները հայերի մէջ, բայց երբ գործի կը ձեռնարկուի, գործադրութեան գնահատութիւնն պարագայներն են որ տեղին և ժամանակին համեմատ պէտք է որ գաղտնի պահուին։ Եւ այժմ այսչափ, ինչևս ուրիշ տեղ ալ մենք առիթ կունենանք խօսիլ այս մասին։

Մ. փ.

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻՐՔԻԱՅԷՆ

Ափրիկեան Տրիպօլիս, 14 դեկտ. 86

Անկեղծապատում ծանօթ է որ Ափրիկէէն այս 10 տարուան ժամանակամիջոցի մէջ Եւրոպացիք ինչ ինչ պատճառներով ընդարձակ հողեր գրաւած են ու օրէ օր իրացնելու կաչխատին։ Էկտ նպատակի հղող կերդրոնը հաստելու համար Ցանկասանին ալ ունեցաւ իր միակ միտքն հղող Տրիպօլիսի տատցուածքը ընդարձակելու փափաքը և քան զմեզ 2 տարիի չափ յառաջ գրաւեց Կաթ (Gatt) բուսած երկիրը, հոն գտնուող Սրաթ Շէյխերուն միջնորդութեամբ։

Կաթ քաղաքը իր մէջ ի՛նչպիսի տասը հազար բնակիչ ու ծովեզերքէն 45 օր գէպի հարաւ հեռու է և պարիսպներով պատապարուած։

Թուարէկէս տիրս մը յառաջ լուր առնուեցաւ թէ Թիւարիկ (Tuarig) բուսած ցեղը (որ 15,000 ռասիկ պատերազմասէր ցեղ մը կը հաշուի), քիչ ժամանակ ետքն քաղաքը պաշարելէն վերջ գրաւած ու հոն գտնուող բնակչաց չատերը ապտնած են։ Ա.յս գոյժը առնելավ տեղիս կուսակալը, Հրամայեց Ցիչանի (Mourzouk) միւթասարըֆին որ իր քով գտնուող 80ի չափ Սրաթ զօրքերով երթայ ի Կաթ ու Թիւարիկներուն դէմ պատերազմի հանի թէ ինչ պատճառաւ այդ քաղաքն գրաւած են և այլն։ Սակայն միւթասարըֆին ի գառ և ոչ մեկը կարող եղած է վերադառնալ. ամբողջ 80 զօրքերնուն վրնասուածներ են։

Սոյն եղելութիւն խնայ տրուած է Կ. Պօլիս Կայսերական պալատը ու այստեղէն զօրք ղրկելու առ այժմ հրամանի կ'սպասեն։

Սակայն միւս կողմէ հոս գտնուող վաճառականք և այլք չատ մեծ միտքեր կրած են. փղոսկր, վերուը, և այլն Օուատանի արտադրութեամբ բեռնաւորուած 400ի չափ

(1) Ն. Ս. Ն. Ն. Ն

ի՛ըլայ ըմբռնել թէ այս փոփոխութիւնք ինչ անմիջական կախում ունեցած են երկու մետաղներու արտադրութեան պայմաններէն։

		Տրեկն արտադրութիւն (միջին հաշուով)	
		Ոսկի	Արծաթ
		Ֆ ի լ օ կ ր ա մ	
1493 էն	1520	5,800	46,900
1521 »	1600	7,400	269,100
1601 »	1700	9,100	372,700
1701 »	1800	19,100	570,800
1801 »	1850	23,700	655,000
1851 »	1870	195,500	1,059,000
1871 »	1880	173,200	2,226,600
1881 »	1884	149,200	2,815,200

Ժե դարու վերջերն երբոր Ամերիկա կը գտնուի, նախ այս երկրէն դլխաւորաբար ոսկին բերուելով լեռրպա, ամենէն առաջ այս մետաղին արժէքը կը կոտրի, այնպէս որ ԺԶ դարու սկիզբներն ոսկւոյ և արծաթի բաղդատական արժէքը կը գտնենք 1 առ 10¾։ Այսինքն 1 քիլօկրամ ոսկի և 10¾ քիլօկրամ արծաթ հաւասար արժէք մը ունին։ Բայց նոյն դարու վերջերն արծաթի արտադրութիւնը հնգապատիկած է, մինչդեռ ոսկւոյ արտադրութիւնը քիչ աւելցած է և ոսկւոյ արժէքը հանդիպ արծաթի կը բարձրանայ 1 առ 11½։ ԺԷ դարու մէջ դարձեալ ոսկւոյ արտադրութիւնը քիչ յառաջադիմութիւն կընէ, մինչդեռ արծաթի արտադրութեան յառաջդիմութիւնը զգալի է և երկու մետաղներու բաղդատական արժէքը կը հասնի 1 առ 13½։ վերջապէս ԺԸ դարու մէջ նոյն պատճառներով՝ այս բաղդատական արժէքը կը բարձրանայ 1 առ 15։

Ներկայ դարուս սկիզբը երկմետաղեան դրութիւնը կը տիրէր գլխաւոր երկիրներու մէջ, բայց իւրաքանչիւրին մէջ տարբեր հիմանց վրայ։ Ցանգլիա 1 առ 15.21 էր երկու մետաղներու բաղդատական արժէքն և Միացեալ Նահանգներու մէջ 1 առ 15. 25։ Ֆրանսա 1803ին երկմետաղեան դրութիւնը կը հաստատէ 1 առ 15½ հիման վրայ։ Ռուսիա 1817ին 1 առ 15 հաւասարութեամբ ոսկի և արծաթ դրամ կը հատանէ։ Հոլանտա 1816ին 1 առ 15 7/8 համեմատութիւնը կնքեցաւ։ Բայց 1819ին Անգլիա, մեծ բարենորոգմանց այս նախընտրեալ երկիրը, ի բաց կը մերժէ երկմետաղեան դրութիւնն և կը հաստատէ միամետաղեան դրութիւնը, միակ ոսկի դրամի հիման վրայ։

1834ին Միացեալ Նահանգներն իրենց ոսկի և արծաթ դրամներու 1 առ 15¼ համեմատութիւնը կը վերածեն 1 առ 16ի։ 1844ին երկմետաղեան դրութիւնը մնաց կը դանէ ի Թուրքիա 1 առ 15. 10 համեմատութեամբ։ 1847ին Հոլանտա կը հրաժարի երկմետաղեան դրութենէն և միակ արծաթ դրամի հիման վրայ կ'ընդունի միամետաղեան դրութիւնը։ 1848ին Սպանիա 1 առ 16էն 1 առ 15. 77 կ'իջեցնէ իւր երկու դրամներու բաղդատական արժէքն։ 1854ին Բօրթուգալ կ'ընդունի միամետաղեան դրութիւնը, միակ ոսկի դրամով նոյն տարին Սպանիա դարձեալ կ'իջեցնէ իւր երկու դրամոց համեմատութիւնն 1 առ 15. 48ի։

Այսպէս կը տեսնենք թէ այս դարուս մէջ իսկ՝ որուն առաջին երեք քառորդը երկմետաղեան դրութեան՝ ամեն առենէ աւելի յարմարական ժամանակամիջոցը կընայ համարուիլ այս դրութիւն անժխտելի յաջողութիւն մը չէ ունեցած, քանի որ երկու մետաղներու բաղդատական արժէքն ոչ միայն տարբերեր է մէկ երկրէ միւս երկիր, այլ և նոյն իսկ միևնոյն երկրի մէջ չատ տարիներ չէ կրցած անփոփոխ մնալ։

Այս վերջին տեսակէտով սակայն՝ Ֆրանսա բացառութիւն մը կը ներկայացնէ։ 1803էն 1873 իւր փողերանոցներ միշտ բաց կը մնան երկու մետաղներուն՝ որոշմէ մինչ քանակութեամբ ալ որ ներկայացուին՝ միշտ 1 առ 15½ անփոփոխ համեմատութեամբ դրամի կը վերածուին։ Ֆրանսայի երկմետաղեան դրութեան հետեւեցաւ կը յարին նաև, Պէլճիա, Զուիցերիա և Իտալիա, և լատինական դրամական միութիւնը կը կազմեն։

Բայց երէք Ֆրանսա, իւր դրամական չրջաբերութեամբ աշխարհի հարուստագոյն երկիրը, չատ մը ժամանակ պայմաններու օգնութեամբ՝ և մեծամեծ զոհողութեանց չնորհիւ 70 տարի կը յաջողի երկմետաղեան դրութիւնը գործադրել, այս չ'ապացուցաներ թէ այս դրութիւն սխալ չէր։

(Շարունակելի)

ՀԱՅԵՐ ԻԹԻՒՐԻԱ

Գոհութեամբ կիմանանք թէ, Քազաքական փողովոյ Դիւանին, Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան անդամոց և ազգային երեւելեայ ոմանց Չանիւք և միջնորդութեամբ, Մեծ. Միքայէլ Էֆէնտի Յակոբեան եա առած է իւր հրաժարական յանեձնաժողովէն Հոգաբարձութեան Հիւանդանոցի։ Նորին Մեծութիւն երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր հրաւիրանօք, յերուսաղէմատուն իջնելով, սիրալիր տեսակցութիւն մ'ունեցած է Ն. Սրբազնութեան հետ, և պատրիարքական օրհնութիւն ստանալով, վերսկսած է իւր կարեւոր պաշտաման։

Որովհետև խնդիրը Սահմանիոյ նորահին Ս. Գէորգ եկեղեցւոյն դրան վրայ գրուելիք Յիշատակարանին ծագումառած էր, կիմանանք թէ այս խնդիր ամեն կողմանց համար գոհացուցիչ եղանակաւ կարգադրուած է սա կերպիւ. Բանաձեւ մ'ընդունուած է, որուն համեմատ, ըստ ընկալեալ սովորութեան, Յիշատակարանը կը յիշատակէ, նախ և առաջ, Ամեն. Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր անունն, որոյ օրով աւարտած է վերաշինութեան գործն, ապա երջանկայիշատակ Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքի անունն, որոյ ներչնչմամբ և քաջալերանօք սկսուած էր վերաշինութեան, ապա Յակոբեան հարազատաց՝ Միքայէլ և Յովհաննէս էֆէնտիներու անուններն, որոց յօժարամիտ նախաձեռնութեամբն և կարեւոր նպաստներովն ի կատար հանուած է այս մեծ գործ. և ի վերջոյ, ընդհանուր նուիրատուաց, օժանդակողաց և աշխատաւորաց յիշատակութիւնը կը լինի օրհնութեամբ։

Թէեւ Սահմանիոյ ազգայինք 500 տարադրութեամբ հանրագիր մը պատրաստած էին, որով այս վերաշինութեան համար հոգելոյս Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարքի և Յակոբեան հարազատաց նկատմամբ իրենց խորին երախտապարտութիւնն յիշելով, նախապէս յօրինուած բանաձեւոյ մը նոյնութեամբ ընդունուիլը կը խընդրեն, բայց երէկի իրաւախոհ հաչտութեանէն յետոյ, աներկբայ ենք որ Սահմանիոյ եա պիտի կենան իրենց հանրագրական ձեռնարկութենէն։ (Արեւելք)

—Արշանպէկի հրդեհէն հայ բնակիչներուն կրած վնասը կը հաշուուի 100,000 օսմ. ոսկի։ Երկու ճանճամոզողները են կազմուած Արշանպէկցիներուն օգնելու համար. մէկը մեր Ազգ. Գաղութը քարանէն կարգեալ է, միւսն ալ Սուլթանի նախագահութեան տակ կազմուած։ Այս վերջինը պիտի օգնէ իւր հանգանակած դրամով ոչ միայն Արշանպէկի հրդեհէն վնասուածներուն, այլև Փոքր-Ասիոյ մէջ Քարէսի, Սբարդա, Զէյթէյ, Պրուսա, Ա.յվալը, Զհշմէ, Քիոս, Էշմալը, Պօրտուր, Խամայէլներ, Զանդըրը, Օղլանքէօյ և Պայընտրը գիւղերի և գիւղաքաղաքներուն բնակիչներուն որոնք գրեթէ բոլորն ալ թուրք են և երկբաչարժ վնասուած են։ Այս ճանճամոզով 100,000 պրուչի հանգանակութեան տասեր պրկեր է մեր Պարիսեցի քաղաքացիներ որպէս զի բաչխելով տասը պրկեն իրեն։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Մարտիի օսմանեան դեսպան Մերմէտ էֆէնտիի մարմինը կը բերուի Մարսէյլ ու օսմանեան մի պատերազմանաւ գալով պիտի տանի զայն Կ. Պոլիս։ Մերմէտ էֆէնտին անցած չաբթու մէջ մեռած է ի Մարիա։

—Այսօր Ծնունդի տօնը լինելով լատինական եկեղեցւոյն հաւատացեալները, 2—3 օրէ ի վեր վարժարանները իրենց արձակուրդ արած են։ Լիսէի աշակերտները այս առիթով իրենց աւանդական խրթովին պտոյտն արին հինգշաբթի օր և համակրական ցոյցեր արին մի քանի տուներ առջեւ։

GUIDE MARITIME

Այս անուն մի չաբաթաթերթ սկսաւ հրատարակել դեկտ. 16ի հինգշաբթի օր, տպագրապետ Պրն. Շիքլերի անօրէնութեան տակ և ամեն հինգշաբթի օրերը պիտի հրատարակուի։

Կը պարունակէ վաճառականական տեղեկութիւններ և Ֆրանսայի նաւահանգիստներէն աշխարհի ամեն կողմերը դնացող Ֆրանսական և օտար բաղդի բոլոր չոգենաւերի մեկնելու օրերն կիմացնէ։ Հետևապէս այս թերթի չատ օգտակար ծառայութիւն կը մատուցանէ վաճառականներին, արհեստաւորներին, ճանապարհորդներին, հիւրանոց պահողներին և այլն։

Մարսէյլի համար տարեկան բաժնորդագինն է 12 ֆրանգ, վեցամեայն 6 ֆրանգ։ Ֆրանսայի և Ալժէրիի համար տարեկան 15 ֆրանգ, վեցամեայն 8 ֆրանգ։

Մարսէյլի հրատարակին վրայ մի այսպիսի կարեւոր թերթի երեւումը չնորհաւորելով, կը յուսանք թէ լաւ ընդունելութիւն պիտի գտնէ վաճառական և արհեստաւոր դասակարգներէն։

ԱՂԲԻՒՐ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՄԻԱՄՍՆԱՅ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻԻՆ

ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԵՒ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՆԵՐԻ

ՀԱՄԱՐ։

(Տարեկը յոյս կը տեսնի 12 համար 3—4 տպագրական թերթ)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

1) Վէպեր, մանրավէպեր, զրոյցներ, հեքիաթներ, ճանապարհորդութիւններ, կենսագրութիւններ։

2) Բանաստեղծութիւններ։

3) Գիտութիւն և արուեստ։

4) Հետաքրքիր տեղեկութիւններ։

5) Այլ և Այլք։

ՋՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

6) Մանկական, Յրէօրէլեան, չախմախի և այլ խաղեր, բերուածներ, Թուաբանական խնդիրներ։ Անեկդոտներ, հանելուկներ, չուտասելուկներ։

7) Երգեր նոտաներով։

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

8) Կրթութեան և դաստիարակութեան վերաբերեալ յօդուածներ և տեղեկութիւններ։

9) Առաջարկութիւններ, խորհուրդներ։

10) Մատենախօսութիւն և նոր գրքեր։

11) Խառն լուրեր։

12) Պատասխաններ։

Յայտարարութիւններ։

Տարեկան բաժանորդները կըստանան երկու պրէմիայ Հայոց գրականութեան առաջին լուսաւորիչներն՝ Սրբոց ՍԱՀԱԿԱՅ և ՄԵՍՐՈՎԲԱՅ մեծադիր և վիմագիր պատկերները։

«Աղբիւր»ի տարեկան բաժանորդագինը երկու պրէմիաներով 5 ր. է։

ՀԱՍՑԷՆ՝ Tiflis (Coucase) Rédaction du journal «Agbur».

Թէև մեր նախորդ թիւով դրած էինք թէ «Աղբիւր»ի Յայտարարութիւնը կը պրկենք «Արմէնիա»ի բաժնորդներուն, բայց պրկուած Յայտարարութիւնները այնչափ չատ չէին որ բաւական լինէր մեր բոլոր բաժնորդներուն ալ հասցունել։ Ուստի չատեր ոտացած չլինելով դայն, հարկ համարեցինք դնել «Արմէնիա»ի մէջ «Աղբիւր» ամսագրի վերոյգրեալ յանուցումը։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒԻՐԵՐ

Standard լրագիրը կը գրէ թէ Անգլիական կառավարութիւնը զգացունել տուեր է Բ. Դրան որ եթէ տակաւին Ռուսիոյ պրկը նետուած ձեայ, չատ կարելի է որ Եգիպտոսի առժամանակեայ գրաւումը փոխուի վերջնական կերպով։ գրաւումի։

—Ֆրանսական նախարարութիւնը հինգշաբթի օրն նաւին մէջ որոշեր է ընդունիլ պուլկար պատուիրակութիւնն ալ պաշտօնական կերպով։

—Պատերազմական վրդովիչ լուրերն կը չարունակուին Ֆրանսական լրագիրներուն մէջ։

—Սպանիոյ հանրապետական լրագիրները ատատիկ կը քննադատեն Պ. Քամբէտտայի վերջերս սպանիական Խորհրդարանին մէջ խօսած մեկ ճառ որով իւր նախկին գաղափարներուն հակառակ հնազանդութիւն կը յայտներ Սպանիոյ Խնամակալ Թագուհուն։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԴԱՄԱՌ–ՔԱԹԻՊԱՑԻ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՆԸՆԴԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
«Թիֆլիզի հայ. զրբ. հրատրկր. ընկերքե.»

==

Մեծանուն բանաստեղծ Գամառ–Քաթիպայի (Ռ. Պատկանեանց) ոտանաւորները պարունակող մի գիրք է 176 երեսներէ բաղկացած. Սկիզբը գրուած է հեղինակին պատկերը. Գամառ–Քաթիպայի բանաստեղծութիւնները մի քանին արդէն ծանօթացուցած լինելով մեր ընթերցողներին, աւելորդ կը համարինք գրել այդ մասին։

Կը ծախուի «Ազմէնիա» լրագրի խմբագրատունը ի գին 1 ֆրանգ և 75 սանթիմի. Մարսէյլէ դուրս ամեն տեղի համար 2 ֆրանգ փոստի ծախքովն հանդերձ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Ա. ՀԱՑ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՄԸ գին 50 սանթիմ.
Բ. ՀԱՑ ԳԻՒՂԱՑԻ » 20 »
Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՅԷԼԻ » 40 »

Պէտ ծախուին Մարսէյլ, «Ազմէնիա» լրագրի խմբագրատունը։

Գտար քաղաքացիներին կը դրկուի փոստով, եթէ վերոյգրեալ գիներով Ֆրանսական, իտալական կամ ռուսական փոստի թղթադրոշմ դրկեն «Ազմէնիա»ի խմբագրութեան։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԻ
ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԷՈՐԳԱՑ ԱՒԳՈՒՍՏԱՑ
երրորդ տպագրութիւն

Ամեն Հայի համար անհրաժեշտ պարտք է իմանալ իւր ազգի պատմութիւնը, գիտնալ թէ ի՛նչպէս սկսաւ է իւր ազգ, ո՛րտեղ անցեալ է իւր հայրենիք, ի՛նչպէս եկաւ հասաւ է մեր օրերը, ո՛րքան են եղած իւր երջանկութեան և իւր թշուառութեան պատճառները և այլն։

Գէորգ Աւգուստոս որ Տփղիսի Ներսիսեան Վարժարանին մէջ Հայոց պատմութեան ուսուցիչ էր և որ յանկարծ մի օր երբ աշակերտները իրեն կը պատրաստին Վարժարանին մէջ իւր ոգևորիչ դասերը լսել, իմացաւ թէ անյայտացեր է, իւր ուսանդած դասերի համառօտութիւնը գրելի վրայ ամփոփած և թողած էր։ Այս տետրը դէպքը պատահած է 20 տարու չափ առաջ։ Իւր եղբայրը ի զուր ընդհրկար նորա հետք գտնազան քաղաքներուն մէջ փնտռելէ յետոյ, թէ՛ իւր անյայտացեալ եղբօր յիշատակը յաւերժացնելու և թէ՛ Հայոց պատմութիւնը ուսանիլ վարժարանին մի դիւրութիւն ընծայած լինելու համար հրատարակած է նորա գրած այն «Համառօտութիւն Հայոց Ազգի պատմութեան»ը, որ մինչև այժմ երրորդ տպագրութեան արժանացած է։ Սկիզբը դրուած են Հայաստանի հին աշխարհագրութեան վերաբերեալ տեղեկութիւններ և պատմութիւնն ալ այնպիսի ոճով գրուած է որ թագաւորներուն կռիւները միայն չներկայացնէր, այլև կը պատկերացնէ ժողովրդի վիճակը։ Մանաւորապէս Կիլիկիոյ մէջ մեր թագաւորութիւն ունեցած ժամանակ Լատինների գաշնակցութեան վրայ յոյս դնելով մեր կրած ապէտները և յուսախաբութեան արդիւնքը ուշագրութեան արժանի ոճով ցոյց արուած են։

Փափաքելի է որ ամեն Հայ իր տան մէջ ունենար գէթ մէկ օրինակ իւր ազգային պատմութեան գիրքէն. կարդար և կարդացուներ իւր տան մէջ գտնուողներին։

Գ. Աբովեանցի «Հայոց պատմութեան» ասյն դասագիրքը կարելի է ստանալ «Ազմէնիա»ի խմբագրատունէն, ղրկելով միայն 2 ֆրանգ մէկ օրինակի համար։ Խմբագրատունը ինք կը վճարէ փոստի ծախքը։ Մէկ անգամէն 10էն աւելի օրինակ գնողին ղեղչ կը լինի։ Վճարքը չղրկուած դիրք չղրկուիր։

ԸՆԴՀԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՑՑ 1887 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ս. Փ. ԱՋԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊՈՂՏԱՏԼԵԱՆ
(Արամեան)

1887 տարւոյն Ընդհարձակ Օրացոյցն հրատարակուեցաւ նախորդ տարիներէ չատ աւելի ճոխ։

Բովանդակութիւն

Բացի բուն Օրացոյցէն կը պարունակէ հետեւեալ վիճակագրական կարեւոր գիտելիքները։ Օսմանեան կայսրութիւն, — Աւագանի կայսերական պալատան, —Նախարարք Բ. Դրան, —Մեծ պաշտօնատարք Մայրաքաղաքիս, —Հրամանատարք բանակաց, —Կուսակալք նահանգաց, — Գատրիարքարանք և ազգապետք, —Օսմանեան դիւպլոմատք, —Դեսպանք օտար տէրութեանց, — Վճռակատրութիւն Օսմ. կառավարութեան, — Հայոց պատրիարքարանք և պաշտօնեայք Օսմ. տէրութեան, — «Հայրապետութիւն Հայոց», —Եպիսկոպոսունք, — Ազգ. կեդրոնական վարչութիւն, — Ցանձնաժողովք, —Պաշտօնեայք պատրիարքարանի,–Առաջնորդութիւնք Թուրքիոյ, թեմք նոցա և տունք, —Հոգեւորականք, — Մայրավանք Թուրքիոյ, —Թաղօրայք Կ. Պոլսոյ, —Համագումար Թաղօրէից, — Բարեգործական և կրթական հաստատութիւնք, —Առաջնորդութիւնք ի Ռուսաստան և այլն,–Մայրավանք ի Ռուսաստան և այլն, – Կայսերական դերդաստան Ռուսիոյ, —Հայոց պատրիարքք և պաշտօնեայք Ռուսական, Պարսկական և այլևայլ տէրութեանց,–Հոգեւոր Հայ հաստատութիւն,–Քաղաքական Հայ հաստատութիւն, — Դատաստանք պետական ուսուցչարանի, —Բժիշկք քաղաքական և կենսաբանական, – Փոստաբանք , – Արուեստագէտք, – Լրագիրք,–Հեռագրութիւնք Թուրքիոյ և միջազգային,–Եւրոպական միջազգային Թղթատարութիւնք,–Եւրոպական նամակատունք,–Ցանկագային դրամատունեաց,–Ծխական տոմարք, տարեգրութիւն Աստիական Թուրքիոյ,–Ժամացոյց սուլթանական Օսմ. միջազգային Թղթատարութեան,–Ցուցակ երեսեւեկութեանց չոգենաւուցայլևայլ ընկերութեանց,–Պատկեր 1887 թուին, – Վիճակագրութիւնք օտար տէրութեանց, – Ազգք,–Ծանուցմունք։

Ներկայ տարւոյ Ընդարձակ Օրացոյցի ընդարձակութիւնը 320 երեսներու բարձրացած է։

Կը ծախուի «Ազմէնիա» լրագրի խմբագրատունը։ Գինը 75 սանթիմ փոստի ծախքը կը վճարէ խմբագրատունը։

ԳԱՐԿ ՕՐԱՑՈՑՑԸ որի սկիզբը կայ Վ.Հ. Մակար Կաթողիկոսի պատկերը, կը ղրկուի փոստով 30 սանթիմի վոխարէն։

LA TRIBUNE DES PEUPLES

Ինչպէս կը տեսնուի լրագրիս գերեսը դրուած ծանուցումէն, Tribune des Peuples ընկերվարական ամսաթերթի յուլիս—օգոստոսի թիւը Հայերի նկատմամբ համակրական յօդուածներ կը պարունակէ։ «Ազմէնիա»ի խմբագրութիւնը բաւական քանակութեամբ ստացած է այդ թիւէ, ղրկելու համար իւր բաժանորդներէ ցանկացողներին։ Մէկ օրինակը կը տրուի 25 սանթիմի Մարսէյլի մէջ. ուրիշ ամեն տեղերի համար 30 սանթիմ, փոստի ծախքովն հանդերձ։

ԲԱՖՖԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

ԿԱՅԾԵՐ

ՀԱՏՈՐ Ա

Ազգային վիպագիրը Գրն. Բաֆֆիի գործերին մէջ առաջին տեղը կը գրաւեն ԿԱՅԾԵՐԸ։ Այս գիրքը կը ծանօթացնէ ընթերցողը տաճկահայ և պարսկահայ Հայաստանի գլխաւոր տեղերին հետ, հետաքրքրական տեղեկութիւններ կուտայ քուրդերի վարուցքի և հայերի դրութեան, վաճառի և բարքի մասին։ Նա ցոյց կը տայ այն ծրագիրը որին պէտք է հետեւին Հայաստանի մէջ գործել ուզողները։ Մի խօսքով թէ՛ իրը ազգային ընտիր վիպասանութիւն և թէ՛ իրը հայրենասիրական գործունէութեան վարդապետարան և ծրագիր, արժան է որ գտնուի այս գիրքը ամեն հայրենասէր Հայի տունն։

***

ՋԱԼԱԼԷԴԴԻՆ

1877ի ռուս–Թիւրքական պատերազմի ժամանակ Շէյխ Ջալալէդդինի պաշտպանին պատճառով Տաճկաստանի հայերի կրած ոտնձգութեանց վրայ, նոյնպէս Հայաստանի դէպքերին հետ, հետաքրքրական տեղեկութիւններ կուտայ քուրդերի զանազան ցեղերի և հայերի դրութեան, վաճառքի և բարքի մասին։ Նա ցոյց կը տայ այն ծրագիրը որին պէտք է հետեւին Հայաստանի մէջ գործել ուզողները։ Մի խօսքով թէ՛ իրը ազգային ընտիր վիպասանութիւն և թէ՛ իրը հայրենասիրական գործունէութեան վարդապետարան և ծրագիր, արժան է որ գտնուի այս գիրքը ամեն հայրենասէր Հայի տունն։

***

Վերոյիշեալ երկու գիրքերը կը ծախուին «Ազմէնիա» լրագրի խմբագրատունը. ԿԱՅԾԵՐԸ Հատոր Ա. 6 Փր. և 50 սանթիմ. «Ջալալէդդին»ը, 2 ֆրանգ և 30 սանթիմ. Մարսէյլէ դուրս ամեն տեղի համար փոստի ծախքովն հանդերձ՝ ԿԱՅԾԵՐ Հատոր Ա. 7 ֆրանգ. «Ջալալէդդին» 2 ֆր. և 30 սանթիմ։

Ա. Հ. ԿՐԻԴ ԵՒ ԸՆԿ.

Գտաւնքօր Ն. Ա. Ռ. Ա. Հնդկաստան

—

Ներածոյ և արտածոյ վաճառականաց, յանձնակատար, ապրդախօսութեան յանձնակատար, մեծ քանակութեամբ ապրանքներու պայմանագիրը (քոնթրաթճի) և ամեն տեսակ կալիի գործածանատէր։

Վերոյիշեալ գանազան ճիւղերին մէջ երկար ժամանակեայ փորձառութիւն ունենալով, պատրաստ են յանձնարարութեամբ ընդունել վաճառքներ, պայմանաւոր վաճառման կամ հրապարակային աճուրդի համար, այնպիսի պայմաններով որ փոխադարձաբար չհամարեր և գոհացուցիչ լինին։

Եւրոպական վաճառքներու վոխանակութեամբ մեզ կրնանք ղրկել ինչ քանակութեամբ ալ որ ուզուին, Հնդկաստանի մէջ գործուած ապրանքներ, տաւղիին կարգի ընտիր տեսակներէ, ինչպէս

Լիւքնօայի մանկական խալաթիկներ, գենարէսի արտյր և ոսկեճամուկ չուխա, Մօրատաբատի արտյրեայ անօթիներ, Տելհիի ոսկեայ և արծաթեայ գոհարեղէններ, Գաշմիրի շալեր, կերպասներ, եւն.։

Ընդարձակ տեղեր ունենալով յանձնարարուած ապրանքները ցոյցի դնելու և ծախելու համար, մեզ կարող ենք ամենայն վստահութեամբ յանձնարարել մեր տունը ամեն անոնց որ կուզեն գործով յարաբերութեան մտնել մեզ հետ և մենք չատ ուրախ պիտի լինինք եթէ տեղեկութիւններ և օրինակցուներ ընդունինք այս նպատակաւ։

Մեր տան մասին տեղեկութիւն ուտնալ ուզողներն կարող են դիմել հետեւեալ դրամատուներուն։

BANK OF BENGAL
ROHILCUND ET KUMAON BANK
AGRA BANK LIMITED

Եթէ պէտք լինի, պատրաստ ենք ուրիշ տեղեր ալ ցոյց տալ տեղեկութիւններուն (références) համար։

Ուզէ բան մեզ հաղորդելու համար պէտք է ուղղակի դրել մեզ անգլիերէն լեզուով և մանրամասնօրէն, առաջարկուած գործին վերաբերեալ պայմաններն և գաղիներեն կայացնելով։

ՏՆՕՐԷՆ—ԹՄՐԱԴԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ
Le Gérant : FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԷՅԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER rue Vacon 50.